

Kľúčové slová:

- § **eklekticismus:** umenie koláže na poli filozofie (pojmy, myšlienky)...
  - § **synkretizmus:** aliancie medzi filozofiou (pojmom) a náboženstvom (dogmou)...
  - § **dualizmus:** Boh a svet sú oddelené „premenné“; Boh by bez sveta mohol byť, svet bez Boha však nie.
  - § **eschatológia:**
  - § **univerzalizmus:**
  - § **pacifizmus:**
  - § **filantropia:**
  - § **dogmatizmus:** Niektoré „záležitosti“ neznajú kritiku rozumu ani citu - dogmy. Mnohí teológovia budú tvrdiť, že nesúlady medzi nimi je predurčený (prvotný hriech), niektorí zas, že je v ľudských silách (bez pomoci cirkvi však rozhodne nie) ho odstrániť - dogmy tak majú prestať byť nezmyselné a problematické...
  - § **iracionalizmus:** Rozum je tu (stredovek) zakaždým prekračovaný (transcendencia) vierou. Je viere rivalom, pomocníkom, ale aj súputníkom, či dokonca bratom (sestrou?) - záleží samozrejme v ktorej fáze stredoveku, kým bol dotýčaný inšpirovaný a do akej školy (rádu) patril...
  - § **kreacionizmus:**
  - § **emanácia:**
  - § **metanoia:** obrat k sebe - odvrát od sveta k Bohu
  - § **vykúpenie:**
  - § **milosť:**
  - § **heréza:** odklon od cirkevných interpretácií viery, inak povedané aj kacírstvo, hriechnosť.
  - § **mučedník:** vojak Kristov...
  - § **misionár:** mučedník, ktorý pri šírení a inštitucionalizovaní zvesti (obyčajne) neprichádza o život...
  - § **cirkev:** telo Kristovo...
  - § **nominalizmus:**
  - § **realizmus:**
  - § **patristika:**
  - § **scholastika:**
1. Koniec starovekej antiky a začiatok stredovekého kresťanstva sa prelínajú minimálne v dĺžke prvých 3 storočí nášho letopočtu:
    - A. 300 p.n.l. až 0 n.l. - Helénizmus
    - B. 0 n.l. až 415 (Hypatia), 525 (), 529 (Justinián a sv.Benedikt) n.l. - doznievanie antiky
    - C. 0 n.l. (Narodenie Ježiša Krista) až 313 (Milánsky edikt - dekriminalizácia kresťanstva), 325 (zákaz pohanských obetí), 395 (rozdelenie RR) - apoštolsko-apologeticko-systematická patristika (kladenie základov - dominuje Platón)
    - D. 325 až 800 - druhá fáza patristiky a „doba temna“ (tvorba systému - ...Platón)
    - E. 800 až 1200 - raná scholastika (technické inovácie - spor o univerzálie ako spor Platóna s Aristotelom)
    - F. 1200 až 1300 - vrcholná scholastika (mocenský vrchol - dominuje Aristoteles)
    - G. 1300 až 1500 - neskorá scholastika a pozvoľný koniec stredoveku (ústup z pozícií - doznieva dominancia Aristotela)
  2. Stredovek pre filozofiu to znamená zmenu orientácie (...„od sveta k človeku“ - ako žiť?! neskôr už „od človeka k Bohu“ - ako sa od života oslobodiť a spojiť sa s Bohom?) ako aj zmenu jej postavenia (od utešiteľky a vládkyne - Rímska ríša, po rozvracačku, partnerku a služobníčku - stredoveké kresťanstvo). Významne sa pod tento jej osud podpísali: 1. Rozpad Alexandrovho impéria, 2. Pragmatizmus Rímskej ríše, 3. Sťahovanie národov a rozpad Rímskej ríše, 4. Objavenie sa kresťanstva a jeho nasledovná dominancia.
  3. Rozdiely medzi kresťanskou filozofiou a gréckym filozofickým myslením sa dajú priblížiť aj cez odlišný prístup k chápaniu pojmov Boha (bytie), človeka (subjekt) a sveta (objekt):

4. Kresťanstvo sa rozvíjalo a presadilo uprostred silnej konkurencie – gréckej filozofie, gnosticizmu, židovstva, orientálnych a východných kultov, manicheizmu a oficiálnemu náboženstvu Ríma; oporou mu bolo: 1. vhodne nakombinované myšlienky – inšpirácie svojich konkurentov, 2. Operovanie so zázrakmi, ako aj znalosť gréckej filozofie, 3. Odpustenie hriechov, 4. Nádej večného života, 5. Asketizmus a mučeníctvo v radoch jeho nositeľov, 6. Prísna vnútorná hierarchia jeho organizácie – cirkvi, 7. Dôslednosť a tvrdosť pri trestaní odklonu (herézy) od vierouky.
5. V tomto časovom období (1. st. n.l. až 15 storočie) môžeme pomerne zreteľne vidieť 3 odlišné modality vzťahu rozumu a viery: 1. Rozum je nepriateľom viery. 2. Rozum je sluhom viery. 3. Rozum a viera sú odlišné a nekonkurujú si. Skús tieto citáty priradiť „pod“ niektorú z 3 spomenutých modalít. A: Verím, lebo je to absurdné (Tertullianus). B: Poznávaj, aby si veril, ver, aby si rozumel (sv. Augustín). C: Verím, aby som porozumel (Anselm z Canterbury). D: Mne škola akademická, ku ktorej sa hlásim, dopraje veľkej voľnosti, dávajúc mi právo hájiť každú myšlienku, ktorá sa mi javí pravde najpodobnejšia (Cicero). E: Nik do neba nevojde inak než cez filozofiu (Eriugena). F: Rozum predchádza vieru. (Abelard).
6. Evanjelιά..., feudalizmus..., kláštory..., celibát..., Lucifer..., dôkazy Boha..., geocentrizmus..., univerzity..., žobravé rády..., inkvizícia..., kresťanské cnosti..., muslimská kultúra..., očistec..., križiacke výpravy..., rytiersky stav..., atď

Filozofia v stredoveku:

§ **Pavol (1 st.) -**

§ **Filón (1.st.) -**

§ **Tertullianus (2.-3. st.) -**

§ **Origenes (2.-3. st.) -**

§ **Plotínos (3. st.) -**

§ **Gnosticizmus (1.-3. st.) -**

§ **Manicheizmus (3. st.) -**

§ **Augustín (4.-5. st.) -** vid' PL vo webštudovni SG

§ **Boethius (5.-6. st.) -**

§ **Eriugena (9. st.) -**

§ **Anselm (11. st.) -**

§ **Abélard (11.-12.st.) -**

§ **Averroes (12. st.) -**

§ **Maimonides (12. st.) -**

§ **Albert (13. st.) -**

§ **Akvinský (13. st.) -** vid' PL vo webštudovni SG

§ **Scotus (13. st.) -**

§ **Occam (14. st.) -**